

Čo priletalo v zime na krmidlo

Pozorovania prebiehali počas šiestich zím, od roku 1998 do 2004. Všetky pozorovania boli uskutočnené v Čadci, mestskej časti Podzávoz, DFS 6578. Táto oblasť sa nachádza v geomorfologickom celku Turzovská vrchovina a oblasť pozorovania leží v nadmorskej výške približne 400 metrov. Vtáky boli počas všetkých sezón prikrmované semenami slnečnice a vo veľmi malej miere aj lojom. Spolu za šesť zím bolo zistených 20 druhov vtákov.

Sýkorka bielolica (*Parus major*) – jeden z najpočetnejších a najčastejšie sa vyskytujúcich druhov pri krmidle. Je to najväčšia európska sýkorka, jej výrazným znakom je čierny pás na bruchu. Živí sa okrem semien aj hmyzom. Hniezdi v prirodzených aj v umelých dutinách od apríla do júla, raz prípadne dvakrát do roka, hniezdo si vystieľa machom alebo trávou. Počet vajčiek býva 5 až 12. Vyskytuje sa v listnatých, zmiešaných aj ihličnatých lesoch.

Sýkorka belasá (*Parus caeruleus*) – takisto častý návštevník krmidiel s belasou čiapočkou na hlave. Živí sa okrem semien aj malými húsenicami a pavúkmi, hniezdi v prirodzených aj umelých hniezdnych dutinách, 1 – 2 krát do roka, hniezdo býva vystlané chlpmi a perím. Počet vajčiek sa pohybuje od 7 do 12, niektoré znášky obsahujú niekedy až 16 vajčiek. Vyskytuje sa v listnatých, zmiešaných aj ihličnatých lesoch.

Sýkorka čiernohlavá (*Parus montanus*) – pre tohto vtáka je typická čierna čiapočka. Živí sa semenami a hmyzom, hniezdi v prirodzených aj umelých hniezdnych dutinách, raz do roka a znáša 6 až 9 vajčiek. Uprednostňuje krovinaté prostredie, ale vyskytuje sa aj v lesoch.

Sýkorka uhliarka (*Parus ater*) – je najmenšou európskou sýkorkou a vôbec aj jedným z najmenších vtákov Európy. Na záhlaví má bielu škvrnu. Živí sa semenami, hmyzom, pavúkmi. Hniezdi v prirodzených aj umelých hniezdnych dutinách, raz až dvakrát do roka a znáša 7 až 11 vajčiek. Jej výskyt sa viaže na ihličnaté lesy.

Sýkorka chochlatá (*Parus cristatus*) – má typický čierno – biely chochol na hlave, živí sa semenami, hmyzom a pavúkmi. Hniezdi v prirodzených aj umelých hniezdnych dutinách, raz do roka, znáša 5 až 7 vajčiek. Vyskytuje sa prevažne v ihličnatých lesoch, prípadne v zmiešaných.

Stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*) – má typické čierno – bielo – červené sfarbenie hlavy. Živí sa semenami bylín, prípadne aj semenami jelší a briez. Staví si hniezdo z korieňkov, trávy a pavučín, ktoré je umiestnené na kríkoch alebo strome, hniezdi dvakrát do roka a znáša 5 až 6 vajčiek. Vyskytuje sa v otvorenej krajine s roztrúsenými stromami. Počas zimy priletáva ku krmidlu v krdli spolu s inými vtákmi, hlavne inými druhmi stehlíkov.

Stehlík zelený (*Carduelis chloris*) – jeho perie je jablkovozelené, živí sa semenami stromov a bylín, prípadne aj orieškami a bobuľami. Staví si hniezdo z konárikov a trávy, je vystlané chlpmi a perím. Hniezdi raz až dvakrát do roka a znáša 4 až 6 vajčiek. Vyskytuje sa v krajine s dostatkom krovín. Ku krmidlu priletáva v krdli s inými druhmi vtákov, najmä stehlíkov.

Stehlík čižavý (*Carduelis spinus*) – má typickú čiernu čiapku na žltej hlave, živí sa semenami stromov – jelší, briez, borovic. Hniezdo si staví z konárikov a slamiek, vystieľa ho chlpmi a je umiestnené vysoko na strome, hniezdi raz až dvakrát do roka, znáša 4 – 5 vajčiek. Vyskytuje sa v ihličnatých lesoch. Počas zimy sa vyskytuje v krdli s inými druhmi stehlíkov.

Stehlík konopiar (*Carduelis cannabina*) – na svetlosivej hlave má sýtočervené zafarbenie na čele, živí sa semenami, ktoré zbiera na zemi. Hniezdo si staví zo slamiek a korieňkov, ktoré vystieľa chlpmi a znáša doňho 4 až 6 vajčiek, hniezdi dva až trikrát do roka. Vyskytuje sa v otvorenej lúčnej krajine, na krmidlo lieta v krdli s ostatnými druhmi stehlíkov.

Strnádka žltá (*Emberiza citrinella*) – typická je pre ňu žltá hlava s tmavými pásikmi. V lete sa živí hmyzom, v ostatnom období semenami. Hniezdo stavia na zemi z trávy, počas roka hniezdi dva až trikrát a znáša 3 až 5 vajíčok. Vyskytuje sa v otvorenej lúčnej a krovinatej krajine, počas zimy vytvára krdle.

Glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) – pre tohto vtáka je typická svetlá gaštanovo – hnedá čiapočka a veľký žltý – čierny zobák. Živí sa semenami stromov, bobuľami, najmä však kôstkami z ovocia. Hniezdo stavia z korenkov, konárikov a machu, je umiestnené na strome, znáša 4 – 5 vajíčok, hniezdi raz do roka. Vyskytuje sa v listnatých, zmiešaných, prípadne aj ihličnatých lesoch. V zime vytvára krdle.

Hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*) – má čierny vrch hlavy, zobák a hrdlo. Živí sa semenami, plodmi, výhonkami, ale aj bezstavovcami. Hniezdo si stavia z konárikov a korenkov, je umiestnené na stromoch, hniezdi dvakrát do roka a znáša 4 – 5 vajíčok. Vyskytuje sa v ihličnatých, zmiešaných a listnatých lesoch.

Pinka lesná (*Fringilla coelebs*) – samec má sivomodrú hlavu, samička je celá sivá. V lete sa živí predovšetkým hmyzom, počas zimy semenami. Hniezdo si stavia z trávy, listov, machu, lišajníkov a pavučín a umiestňuje ho obvykle na stromy, znáša 4 – 5 vajíčok a obvykle hniezdi dvakrát do roka. Vyskytuje sa aj v lesoch aj na lúkach.

Pinka severská (*Fringilla montifringilla*) – má svetlooranžovú hrud', v lete sa živí hmyzom, v inom ročnom období semenami. Hniezdo si stavia z lišajníkov, kôry, korenkov a stebiel, znáša 5 – 7 vajíčok a hniezdi raz do roka. Na Slovensku sa vyskytuje len počas jesenných a zimných mesiacov.

Vrabec domový (*Passer domesticus*) – samček má sivú čiapočku a čierne hrdlo, samička je sivá. Živí sa semenami, bobuľami, korenkami, hmyzom, hniezdi jeden až štyrikrát do roka, pričom znáša 3 – 7 vajíčok do neusporiadaného hniezda z trávy, peria, pričom hniezdo umiestňuje do dutín alebo aj voľne na kríky a stromy. Jeho výskyt sa viaže na kultúrnu krajinu na vidieku, prípadne aj v mestách.

Sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*) – má páskované bielo – čierne temeno hlavy, výrazný čierny fúz a modrú škvrnu na krídle, telo je ružovosivé, požiera všetko od húseníc po malé hlodavce, takisto aj žalude, ktoré si odkladá do zásoby na zimu. Hniezdo je z konárikov v hustom kríku, hniezdi raz do roka a znáša 4 – 5 vajíčok. Vyskytuje sa v lesoch a zalietava aj do kultúrnej krajiny.

Drozd čierny (*Turdus merula*) – samec je celý čierny so žltým zobákom a samica je tmavohnedá. Živí sa hmyzom, červami, takisto aj ovocím a semenami. Stavia si hniezdo z trávy na kríkoch a stromoch, znáša 3 – 5 vajíčok a hniezdi dva až štyrikrát do roka. Žije v lesoch, na poliach a takisto aj v kultúrnej krajine.

Mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*) – má nápadný dlhý a úzky čierny chvost. Živí sa drobným hmyzom a pavúkmi, semenami iba v zime. Stavia si vajcovité hniezdo s bočným vchodom, je postavené z machu, lišajníkov, peria a pavučín, hniezdi raz až dvakrát do roka a znáša 8 – 12 vajíčok. Vyskytuje sa v lesoch a na miestach s dostatkom kríkov.

Brhlík lesný (*Sitta europaea*) – má dlhý zobák, tmavý pásik cez oko, dokáže liezť aj dolu hlavou, živí sa hmyzom, semenami a orieškami. Hniezdi v starých dutinách po d'atľoch, hniezdo je vystlané úlomkami kôry, ak je vstupný otvor priveľký, zmenší ho „omietkou“ z blata, hniezdi raz do roka a znáša 6 – 9 vajíčok. Vyskytuje sa prevažne v lesoch, prípadne aj v kultúrnej krajine.

Slávik červienka (*Erithacus rubecula*) – má hrdzavočervenú hrud' a čelo, živí sa pavúkmi, hmyzom, semenami a bobuľami. Hniezdo si stavia z listov medzi koreňmi alebo v dutine, hniezdi dvakrát do roka a znáša 4 – 7 vajíčok. Vyskytuje sa prevažne v lesoch, prípadne na ich okrajoch.

Literatúra:

- DANKO, Š., DAROLOVÁ, A., KRIŠTÍN, A., 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku., Veda, Bratislava, 688s.
GOSLER, A., 1994: Atlas vtákov sveta., Príroda, Bratislava, 384s.
HUDEC, K., ČERNÝ, W. et al., 1983: Fauna ČSSR, Ptáci 3/II. Academia, Praha, 1234s.
HUME, R., 2004: Vtáky Európy., Ikar, Bratislava, 448s.
CHINERY, M., 1998: Príroda Európy. Slovart, Bratislava, 384s.
WENDLER, F., 1995: Vtáky lesov, lúk a polí. Ikar, Bratislava, 288s.

Text k obrázku: Sýkorka čiernohlavá (*Parus montanus*) pri krmidle

Milan Kubiátko
Podzávoz 1841
02201 ČADCA

mkubiátko@centrum.sk